

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (8 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERTATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Sărbarea națională de 3/15 Maiu.

Și totuși s'a sărbătorit! Stăpânirea maghiară, despotică și plină de ură față de tot ce nu e ungurească, a oprit adunarea conchemată la Blaj, pentru sărbătorirea adunării naționale dela 1848, dar' nu s'a îndestulit numai cu atâta, ci a oprit peste tot locul ori-ce conveniri românești, până și petrecerile de joc, ce erau să se aranjeze în acea zi și a silit pe vlădicii și episcopii noștri să dea circulare preoților, ca nu cumva se pomenească la daruri pe martirii noștri din luptele anilor 1848—9.

Astfel își face guvernul maghiar orgia sa de a călca libertatea și a sugruma pietatea unui mare și nobil popor, cum e poporul românesc, oprindu-l să-și sărbătorească zilele mari din trecut și pomenirea marilor fii ai sei. Tiranii nu pot suferi să vadă pe alții în libertate și le place să împedecă ori-ce voință liberă și dreaptă a popoarelor.

E întrebare însă, că oare ajunsu-și-a guvernul maghiar scopul?

Nu!

Nu, pentru-că el prin aceste opreliști a voit să ștergă din inima Românilor amintirea zilei de 3/15 Maiu, dar' noi îi spunem, că putere lumească nu este, care să o poată face aceasta.

Dovadă, că cu toată opreliștea și cu toată îngrijirea spionilor, polițailor și gen-

darmilor ungurești, ziua de 3/15 Maiu s'a sărbătorit în foarte multe locuri în Ardeal și Țeara-Ungurească, deși din vina tiraniei ungurești nu s'a putut sărbătorii cu pompa cuvenită.

Inima ne tresaltă de bucurie, aflând că ziua de 3/15 Maiu, s'a sărbătorit ca o sărbătoare națională a tuturor Românilor de pretutindenea. S'a sărbătorit în Ardeal, în Bănat, în Țeara-Ungurească, apoi prin orașele mari ale Europei, unde este tinerime de a noastră la școalele înalte, precum în Viena, Graz, Paris, Bruxelles etc., s'a sărbătorit în Bucovina și au sărbătorit-o cu mare alaiu și în mod foarte frumos frații noștri din România, în toate orașele și pe sate. La sărbătura din București au luat parte și Românii din Macedonia, aflați în România.

Astfel a aflat ziua de 3/15 Maiu pe întreg neamul românesc de pe fața pământului unit în cugete și simțiri, ceea-ce arată frumoasele sentimente ale Românilor și este mult făgăduitor pentru viitor.

Eată un scurt raport despre sărbătorile de prin diferite locuri:

Din împărăția tiraniei.

Începem cu convenirile și sărbătorile ce s'au făcut la Românii de sub oblăduirea ungurească.

Un glas atunci se ridică,
Mulțimea 'n loc se liniștește,
Ca trăsnet aerul despică
Cuvântul magic ce-l rostește:

„De vreți să se vestească 'n lume
De ținta noastră și-a dreptății,
Să dăm acestui loc un nume,
Să-i zicem „Câmpul libertății”.
„Jurați cu toți că nu veți frânge
Un jurământ, solemn și sfânt,
Cât timp vom fi noi frați de sânge
Și drepti stăpâni pe-acest pământ.

„Treimea martoră ne fie
Acum când noi aici jurăm
Credință către 'mpărăție
Și tronului toți ne 'nchinăm.

„Un singur gând să ne 'nsoțească:
Tot ce-i minciună să zdrobim,
Dreptatea 'n veci să ne 'ncălzească,
Pe cei vicleni să-i osândim.

„Celor-ce vreau prin asuprire
Pe noi sau alții să-i supună,

La Blaj.

În Blaj nu s'a putut sărbătorii, de oare-ce au fost comandați acolo 600 de soldați pedestri și husari. Străini s'au adunat puțin, câțiva fruntași din mai multe părți și au mai sosit vre-o 50—60 de Moți, tocmai din Albac, din satul lui Horea.

Correspondentul nostru ne scrie, că bravii Moți albăceni au plecat cu o săptămână înainte pe jos, încunjurând prin munți, ca să nu-i oprească gendarmii. De abia în jurul Blajului au auzit de oprire, dar' au venit totuși la Blaj, ca — să se închine, pe urmele pe unde a umblat și Iancu „al nostru”, cum îi zic ei.

Am vorbit cu acești bravi și asupriți țărani, căci au venit la hotel unde se aflau fruntașii veniți la Blaj, să ne vadă și să-și spună răzvrătele amare. Cel mai bătrân, a fost în 1848 de 18 ani, și spunea cu mândrie cum a luat parte la luptă sub comanda lui Iancu.

Fruntașii întâlniți aici s'au întreținut cu ei, 'i-au mângâiat și apoi au plecat ducând salutarea dela Blăjeni celor mai harnici Români: Moților.

Fruntașii români, sosiți la Blaj convenind cu câțiva Blăjeni, au trimis următoarele telegrame:

Președintelui întrunirii publice.

în București.

Vă trimitem o călduroasă salutare frățască de pe „Câmpul libertății” în glorioasa zi de sărbătoare națională, care ne însufletește, pentru cele mai înalte

FOIȚA.

Pe „Câmpul libertății”.

Din munți și văi, de pe câmpie
Venit-au cete de Români,
Să jure toți într-o frăție
Că robi nu sânt, nici vreau stăpâni.

Suflarea 'ntreagă românească
Pe câmp acum s'a adunat,
Și nu-i Român să n'o privească
Cu ochiu 'n lacrimi înmuat.

Un semn tăcere poruncește,
Și s'a sfârșit ori-ce cuvânt,
O rugăciune se cetește
Și toți se pleacă la pământ.

„Amin” din patru părți răsună
Pe loc ce corul a tăcut,
Și mici și mari, toți împreună,
De trei-ori cruce 'și-au făcut.

Noi zid să fim de 'mpotrivire,
Să 'nfrângem lupta lor nebună.

„Din piept credința să nu moară,
Nici legea noastră s'o schimbăm,
A limbei falnică comoară
Noi cu sînțenie s'o păstrăm.

„Când le vom perde noi pe ele,
Luceafărul nostru s'a dus. —
Și ce-i un cer fără de stele?
Și ce-i un soare odat'apus?

„Jurați acum toți într-o limbă
Că robi n'om fi noi la străin. —
Un soim în vrabie nu se schimbă,
Nici bradul nu se face spin”.
A zis, și 'ntreaga adunare
Privirea către steag îndreaptă,
Și toți din piepturi strigă tare:
„Jurăm, căci lupta noastră-i dreaptă”.

Ovid Densusișanu.

ideale azi încătușate: libertate, egalitate, frățietate și dreptate.

Dr. V. Lucaciu (Șișești), Iuliu Coroianu (Cluj), Dr. Stefan C. Pop (Arad), Dr. Georgiu Ilea (Cluj), Dr. Casiu Maniu (Cluj), Aurel C. Domșa (Blaj), Dr. Elie Dăianu (Sibiu), Dr. Iuliu Maniu, (Șimleu).

*

Domnului Flourens, fost ministru, senator în Paris i-s'a adresat în limba franceză următoarea telegramă, acoperită de aceleasi iscălituri:

Serbarea aniversară a zilei de 15 Maiu 1848, în care poporul român din Transilvania, inspirat de principiile libertății proclamate de generoasa Franție, s'a declarat ca națiune pe bazele libertății, egalității și frățietății — este azi oprimită prin putere armată.

Vă rugăm interpretați înaintea glorioasei surori durerea națiunii române.

*

O telegramă cam de același cuprins redactată în limba italiană, cu puține modificări potrivite, s'a adresat și ilustrului bărbat italian, Marquis B. Pandolfi, senator în Roma. Telegrama aceasta a fost asemenea iscălită de cei mai sus numiți.

În Sibiu.

Papiu Ilarian și Barițiu.

În Sibiu s'a făcut un frumos act de pietate, în ziua de 3/15 Maiu, la mormintele ilustrilor nostri bărbați Papiu Ilarian și George Barițiu, cari cu fapta au făptuit și cu condeul au scris istoria anului glorios 1848.

Doamnele române din Sibiu au simțit, că o datorie de pietate li-se impune de sine, față cu aceste morminte, cari zac, în apropiere unul de altul, sub umbra bisericii române dela Poarta-Turnului. S'au și hotărât îndată, printr'o spontană înțelegere, a procura două cununi pentru împodobirea acestor scumpe morminte. Mai toate doamnele și domnișoare din Sibiu au contribuit spre acest scop și s'au și procurat două splendide cununi de frunze de laur și flori naturale, provăzute fiind fiecare cu câte o lată bandă de tricolor național cu o potrivită inscripție comemorativă.

În 15 Maiu n., la 10 ore a. m., cele două cununi au fost depuse la morminte prin o delegațiune a damelor noastre.

Ploaia curgea poverit în momentul când delegațiunea damelor a ajuns la morminte. Deja în ziua premergătoare o mână pie îngrijise din vreme aceste scumpe locuri și le împodobise cu ghirlande de mălin (scumpie) și cu cununițe de „nu mă uita”.

Astăzi încă strălucesc cele două mari cununi ale damelor române din Sibiu pe ilustrele morminte, vestind tainic pietatea noastră către bărbații mari ai neamului și alipirea către crezul vieții lor plină de lupte și jertfe.

„Tribuna” în tricolor.

„Tribuna”, falnica noastră foaie națională a sărbătorit în mod vrednic marea zi de 3/15 Maiu: Numărul cu datul acelei zile are în frunte o frumoasă dedicație în tricolor național: titula „Tribuna” galbindă, apoi în cadru albastru dedicația cu litere roșii.

Eată dedicația:

Deșteaptă-te Române!

OMAGIU PROFUND MEMORIEI SCUMPE A BRAVILOR ROMÂNI, CARI AU CONDUS ÎN LUPĂ POPORUL DEȘTEPTAT LA NOUĂ VIEȚĂ. ADMIRAȚIUNE ETERNĂ ENTUSIAȘTILOR APOSTOLI AI IDEII NAȚIONALE CARI PE „CĂMPUL LIBERTĂȚII” NE-AU ÎNSCRIS ÎN ISTORIA NEAMULUI STRĂLUCITA ZI DE

3/15 MAIU 1848.

VICTIMELOR TIRĂNIEI ȘI MARTIRILOR LIBERTĂȚII VECINICĂ ȘI GLORIOASĂ POMENIRE, CA VOT SOLEMN DE A ȚINE NECLINTIT LA CREZUL POLITIC CONFIRMAT PRIN JURĂMENTUL CELOR 40.000 ȘI SFINȚIT CU SANGELE ȘI CHINURILE DE MARTIR ALE ÎNAINȚAȘILOR DE ACUM O JUMĂTATE DE SECOL.

Sus inimile!

În Brașov.

Andreu Murășianu.

Gaz. Transilvaniei scrie: Flori, cununi de lauri și stejar acoper azi mormântul și monumentul bardului nostru național Andreu Murășianu. Acest omaj al pietății și recunoștinței i-s'a adus nemuritorului nostru poet din partea doamnelor române din Brașov, cărora nestându-le în putință de a sërba în alt mod aniversarea de 50 de ani a memorabilei zile de 3/15 Maiu 1848, au ținut

să-și manifeste în acest chip nobilul lor simț de stimă și venerațiune față de memoria luptătorilor nostri. În număr însemnat damele române s'au prezentat azi după amiază din propriul îndemn, la mormântul lui Andreu Murășianu, depunând fiecare într'o sărbătorească tăcere câte o frumoasă cunună de flori, după care au intrat în biserică la vecernie.

După eșirea din biserică, salutând încă odată mormântul poetului, o deputațiune de dame s'a dus acasă la d-na v. Susana Andreu Murășianu, pentru a-i exprima în numele damelor române din Brașov venerațiunea și recunoștința lor față de memoria fericitului său soț. D-na Murășianu adânc mișcată a mulțumit damelor române pentru această nobilă și frumoasă atențiune.

Serbarea inteligenței.

În preseara zilei de 3/15 Maiu un număr mai mare de membri ai societății române brașovene, doamne și domni, reprezentând aproape toate breslele, s'au întrunit la o cină comună în casa de tir de sub „Tâmpa”, sărbând împreună memoria marelui noastre zile istorice de 3/15 Maiu. Cei-ce au luat parte la această convenire au petrecut în frățească armonie, între frumoase toaste, cântări și muzică națională, o seară plăcută și însuflețită.

Amintim, că Gazeta Transilvaniei încă a sărbătorit în mod vrednic aniversarea zilei, având pe pagina primă o frumoasă dedicație în cadru, întru pomenirea luptătorilor nostri dela 1848.

Serbări pretutîndenea.

Ca să dăm rapoarte — deși pe scurt — despre toate sărbările, ce s'au făcut, nu avem loc în nrul de față. Vom continua cu raportul în numărul viitor, căci sărbările au fost — cu deosebire în România, — frumoase și înălțătoare, încât sînt vrednice să aibă știre despre ele toată lumea. Aci ne mărginim a înșira locurile unde s'au ținut întruniri și sărbări, cu observarea, că în cele mai multe locuri sfînta slujbă dăzească s'a ținut sub paza de poliție și spioni.

Până și în sfîntele locașuri au pătruns sbirii puterii!

Eată locurile, de unde avem până acum știri despre sărbări: Cluj, Oradea-mare, Bistrița, Budapesta, în mai multe locuri s'au

Țiganii la milleniu.

— Anecdotă —

de

Eman. Suciu.

Plecarea Țiganilor la Pesta.

(Urmare din nr. 16 și fine).

Spionii: „Da, am vîz't cîntînd la pod
„Știi, ca hîla din oraș
„Niște hărămîne oarbe,
„S'auzia c'ar fi din Blaj.”)
„Unii zic, c'ar fi școlari,
„Alții spun c'ar fi hornari,
„Unii că se vor popi,
„Alții că s'or calici,
„Știe-i naiba, cum fi chiamă,
„Dar' destul, că de pomană
„Auleo, cum urlau Doamne,
„Ca tin', dado, cînd 'ți-e foame”.

Dada: „Gospodi, auzi ce spune
„Că de foame-ar fi cîntat,
„De ce nu s'o 'ntins la mese
„Să-și fi tras, să fi mîncat”.

*) Știm, că și câțiva studenți din Blaj încă s'au dus la expoziția millenară, sub conducerea alor 3 profesori.

Spionii: „Ahaha, de se pune
„Vai dado cum 'mi-l cărpea”.

Dada: „Taci că-i bin', că pe copii
„Cin' naiba i-a suferi,
„Ca să stea cu tin' la masă,
„Stee jos! mînce la vatră”.

Și mergînd astfel Țiganii
Povestind de veselie:
„Hi călca-te-ar!” zice dada
„Și-i mai dă albei călcăe,
„Hi mai iute!” jap! și hi
Că 'n Pesta ti hodini.

Cam astfel cu una alta
Cu povești ce-auzi cam rar,
Au ajuns departe tare
Pîn' la Pesta în hotar.

„Uiuiu!” Și o strigare —
Și trăsături în căldare,
Bîtea dada nu glumia
Că Peștiuca 'mi-o zăria.

„Roată, toți pe lângă mine!”
Strigă dada ca un leu,

„Roată să vă spun o vorbă
„C'am ajuns la millineu”.

Dada strigînd să oprește
Din pipă-i blagoslovește,
Deci alba i-o ține unul,
Ear' de-asupra peste șea
Pune dada o căldare
Și 'n picioare sus pe ea:
— „Drag și scump norodul meu
„Mulțumesc lui Dumnezeu
„Și la sfîinți și la sfîințoace,
„La proroci, la prorocoace,
„Că ne-au ferit de nevoi
„Și pe min' ca și pe voi.
„Deci, draguții mei voinici
„Eată raiul, este-aici, —
„Să intrați și să mînceți
„Și să beți și să cîntați.
„Eară eu cu comitetul
„M'oiu duce la dumniului,
„Și-atunci ziceți după dada
„Chiar așa precum vă spun:
„Prea sfîințite millioane
„Ce ne-ai mîntuit de foame!
„Toată vița țigănească
„Vine să 'mi-te horească.
„Că o-ai băgat în domnie
„Și o-ai scos din sărăcie.

făcut parastase pentru martirii din 1848, precum în jurul dela Baia-mare, în Munții-Apuseni în Te-regova, în Doștat, unde părintele Albon a fost prins și dus de gendarmi la Alba-Iulia, apoi s'au făcut sărbări în București (trei sărbări), în Iași, Buzău, Bêrlad, Craiova, Caracal, Turnu-Severin, Ploiești etc. etc. apoi în Cernăuți, Viena, Bruzela, Berlin, Paris ș. a. Din multe părți au sosit telegrame de felicitare dlui Dr. Rațiu și altor fruntași și redacției „Tribunei“.

„Câmpul libertății“.

Din prilejul sărbătoarei naționale „Liga“ din București a scos un număr unic de ziar, cu numele de „Câmpul libertății“ cu un bogat, variat și ales cuprins și consacrat memoriei anilor 1848—9. Eată în resumat cuprinsul acestei publicațiuni festive: „După cincizeci de ani“, de dl Mihail Viădescu; „Căde-vor“, de dl Ionescu Gion; „Înainte“, de dl Barbu Păltineanu; „O fi — Este“, de dl V. A. Urechii; „Avram Iancu“, de dl Ioan Scurtu; „O reflecțiune politică“, de dl Ioan Bogdan; „Tropaeum“ Trajani“, de Gr. Tocilescu etc.

În afară de o mulțime de alte articole ziarul cuprinde biografiile tuturor bărbaților însemnați transilvăneni dela 1848, însoțite de ilustrațiuni.

Sunt însemnate mai ales portretele: Avram Iancu, Baron Șaguna, Sterca Șuluțiu, Axente Severu, George Barițiu, Andreiu Murășanu, Simeon Bărnuțiu, Popa Balint, Nicolae Bălcescu, Treboniu Lavrian, Aron Pumnul, Vasilie Moldovan, Al. Papiu Ilarianu.

1848.

— Cronica anului. —

Pesta, 11 Maiu.

Nemzeti Ujság de azi scrie un articol despre raportul Românilor din Bănat cu Sârbii. În articol se spune franc, că Românii nu se vor liniști până nu vor ave în școli și biserici bărbați de ai lor, bărbați cu trup cu suflet Români. Articolul e subsemnat de Sig. Pop.

Arad, 12 Maiu.

Congresul neuniților din Ungaria este stabilit pentru 27 Maiu și va ave să se țină

la Neoplanta sub supravegherea comitelui Timișului P. Csernovits. Csernovits totodată este trimis și la Chichinda, ca să sugrumerESCOALA de acolo. Se zice, că până acuma deja sunt închiși 500 de inși, dintre cari doi deja au fost executați prin ștreang.

(Gaz. de Trans.)

Neoplanta (Ujvidék), 13 Maiu.

Adunare de popor convocată de metropolitul sârbesc. Convocarea sună întregii confesiuni neunite, va se zică și Românilor și Grecilor. Românii din Bihor au protestat la timpul seu (v. Org. Naț. din 12 Maiu v.) declarând, că nu vor lua parte la adunare.

Cluj, 16 Maiu.

Ioan Palfi declară în „Erd. Hiradó“, că Maghiarii sunt hotărâți a proclama cu majoritatea voturilor îndată la începutul ședinței prime — uniunea fără condiții. În contra rezervărilor stau la dispoziție 100 mii Sâcui înarmați....

Agram, 16 Maiu.

Banul Iellacii a trimis o proclamațiune către toți Sârbii, provocându-i să se înarmeze și să fie gata a lupta în contra Maghiarilor la ori-ce minut, de cumva acestia ar năvăli asupra lor. Garda națională încă a primit ordin, ca până în 21 Maiu se facă o conștiere, căci la timp de nevoe și ea va eși pe câmpul de bătălie. De prin Bosnia încă simpatizează mulți cu cauza Sârbilor.

(Gaz. de Trans.)

Pesta, 16 Maiu.

Ministrul-președinte contele L. Batthyány, ca locțiitorul ministrului de război a dat ordinațiune pentru înființarea honvezimei. Deocamdată honvezimea va număra 10.000 de capete. (Kerékgyártó: Nev. napok).

Carlovet, 16 Maiu.

Patriarchul Raiacii a ars în mijlocul pieței epistola comisărilor regesci Csernovits, în care patriarchul este provocat să disolve adunarea la moment.

(Kerékgyártó: Nev. napok).

Blaș, 17 Maiu.

Petițiunea națională se subscie de cătră doi episcopi-președinți, doi vicepreședinți și șese secretari. (Barițiu).

Sibiu, 18 Maiu.

Nația săsească a ținut azi la 10 ore o adunare publică. S'a pertractat cauza uniunii. Resultatul a fost, că toți au strigat ca din o gură: „nu vrem uniune cu Ungaria!“ Un deputat a propus să se reînnoiască liga săsească din 1613. Propunerea s'a primit cu aplaus. (Sieb. Bote).

Blaș, 18 Maiu.

Episcopul Andreiu pleacă la Cluj, ca să depună jurământul omagial. (Barițiu).

DIN LUME.

Războiul ispano-american.

Războiul dintre cele două state se desvoaltă foarte încet. Luptă hotărâtă încă nu s'a dat. După Manila din Filippine, s'a mai întâmplat săptămâna trecută o ciocnire la insula Porto-ricco, dar' fără urmări mai însemnate. Admiralul american Sampson adecă a bombardat întări-turile orașului spaniol San-Juan de pe Porto-ricco, fără de a pute cuprinde orașul.

Flotele amânduror state se află în apele oceanului Atlantic, dar' mereu se încunjură. Flota spaniolă a plecat înspre Cuba, așa se crede, și într'acolo 'și-a luat calea și flota americană. Aici poate să se întâmple lupta hotărâtoare, care mereu se așteaptă. Alte știri mai amănunțite lipsesc până acum, de oare-ce în mai multe părți sunt tăiate sîrmele (droturile) cablurilor (ale telegrafului din apă).

Americanii au cercat săptămâna trecută să debarce în Cuba și să dea ajutor și arme răsculaților de acolo, dar' n'au isbutit. Spaniolii 'i-au respins vitejește.

Din Madrid se vestește, că ministrul a abzis și regina-regentă a însărcinat tot pe fostul ministru-president Sagasta, cu formarea noului minister. Se vede, că unii din fostii ministri vor fi înlocuiți cu alții noi.

De altcum în Spania acum e liniște, numai lipsa de bucate și de bani crește din zi în zi.

Năvălirea Țiganilor în Pesta și pâruiala dadei.

Acum dau năvală 'n Pesta
Știți ca porcii seara 'n sat,
Toți cu ochii după mese
Să se pună la 'mbucat,
Și unde zăreau mănecare
Dau la ea, — fără 'ntrebare. —

Cula, hop la beutură, —
Dar' 'mi-l rade peste gură.

Bătrânul Huma, mai cu cap
Pune ghiara pe-un colac,
Dar' dând să vină 'napoi
În loc de-unul zărea doi.

Riciu, fuga dela blid
Tot strigând că-i opărit.

Unul lovit altul pârilit
Toți se trase înapoi,

Toți se 'nhoală cu mirare
De acesta lucru mare.

Dar' după multă căutare
Eată-l și dada răzare,
Mornăind, năcăjit rău,
Că n'o dat de millineu,
Căci pe care-l întreba
Tot cu hohote-i zicea:
„Mai la vale-i cu o casă
„Mai la vale-i cu o casă“.
Dada însă nu se da
Pân' ce 'n urmă-l închina.

Dada: „Da ce-i bre de nu mâncați?
„O doar' sînteți săturați.,
„Dați încoaci, veniți cu mine
„Că doar' nu v'a fi rușine“.

Dada precum 'mi-se pare
N'a știut de pieptenare,
Și se vîră dup'o masă
Vrea să 'mbuce nici că-i pasă.

Faraonii naibii stau
Și cu toții se 'nholbau,

Cum să-i umble și la dada
Cum s'o iee, cum să-i dee
Și-o să-l frece pe spinare
Să-l sature de mănecare.

Dada: „Da haidați bre, ia dați aci,
„Că zama acuși s'a răci!“

Atunci jap!! Dada tresare
Că 'mi-l rade pe spinare,
Ba-l înaltă, ba-l cinstește
Ba-l țesală vlădicește.

Dada: „Hohaho! Ean' stăi fârtate
Că nice nu ne-am certat,
Stăi, ean' stăi, să ne certăm
Ș'apoi să ne 'ncăierăm.

Dar' Ungurul, știți a fală
Dă din gros și 'mi-l țesală,
Și-i cară la pumni mereu
De-a vîră dada millineu.

Dada bietul tot într'una
Să ruga și să codea,
Să trăgea și să smunca,

Răscoală în Italia.

Frumoasa Italie, „grădina“ Europei, dulcea noastră soră, de unde ni-se trage neamul nostru, a fost sguduită săptămânile trecute de o puternică și sângeroasă răscoală. Răscoala s'a început în 26 Aprilie în orașele *Faenza* și *Bari*, de unde în zilele următoare s'a lătit aproape în întreaga Italie.

Mai înverșunată a fost răscoala în *Milano* (Italia de mează-noapte), care s'a început în 6 Maiu c. și unde miliția a fost silită se folosească chiar și tunurile, ca să bombardeze o mănăstire, de unde pușcau răsculații. Și ceea-ce e mai grozav în lucru, este împrejurarea, că la răscoală au luat parte țeranii de pretutindenea, năvălind în orașe și atacând miliția și deregătorii și omorând fără milă pe oamenii bogați, pe proprietari și fabricanți.

Când s'a început răscoala, prin telegrame s'a vestit, că pricina ei este lipsa de bucate, care se simte pretutindenea în Europa. Mai târziu însă a eșit la iveală, că da, lipsa este izvorul răscoalei, însă lipsa și miseria, cari dăinuiesc de ani de zile și cari au fost pricinuite nu atât de roadele slabe, ci mai mult din partea stăpânirii, care a pus prea mari poveri, în dări și alte biruri, pe bieții locuitori și care, dimpreună cu slujbașii sei, nu s'a îngrijit nimic de soarta lucrătorilor și a țeranului, talpa țerei.

Răscoala a scos la iveală o rană adâncă, care este pe trupul Italiei, a scos la iveală relele, de cari e bântuită, anume, că stăpânirea a stors până la măduvă pe locuitori, i-a caliciti și adus la sapă de lemn și aceasta în urma prea marelui sumefți a celor dela putere și a risipei de bani, ce au făcut ei, apoi în urma multelor și împovărătoarelor dări și ale tuturor nedreptăților, făcute de slujbași. De aceea țeranii au fost ușor înduplecați de către socialiști și radicali, cari voesc a răsturna împărăția și a face

republică, să iee armele în mână și să răstoarne starea de azi a lucrurilor, care lor numai umilintă, suferințe și chinuri le hărăzește. Căci în adevăr, după-cum reese, planul a fost, să se proclame republica, a cărei capitală să fie orașul *Milano*.

Așa să răsbună în lumea aceasta nedreptățile asupritorilor!

Răscoala acum s'a potolit, s'a înecat în sânge. Miliția a isbutit cu mare greu a bate pe răsculați, căzând sute de jertfe din amândouă părțile. Focul însă arde și acum sub spuză.

Deocamdată ținem a constata, că relele de cari suferă Italia, toate bântuie și la noi, ba încă la noi se mai adaogă și altele, cari în Italia nu sunt. Dar' „părintescul“ nostru guvern nu vede, n'aude și stăpânitorii nostri nu vreau să învețe din pășaniile altora, ci merg orbiș spre prăpastia, în care se află acum frumoasa, dar' nefericita Italie.

SCRISORI.

Oaia cea perdută!

Tout, Aprilie c.

Onorată Redacțiune!

În toamna anului 1896 și-a ocupat postul preotul *Gavriil Beșan* în comuna noastră *F. Tout*, care a devenit ales prin lingușirile și promisiunile cele mari isvorite din gara unui pășos, afară de aceste poporal și-a arătat stima și iubirea față de văduva preoteasă, al cărei soț l-a păstorit 47 ani.

Dela ciasul intrării în comuna noastră prin apucăturile lui și-a câștigat ura și neîncrederea poporului, care ne mai putându-l suferi părăsește și sfânta biserică și trece la *nazarenism*, auzind și văzând, că chiar păstorul calcă a 3-a poruncă, înjurând cele sfinte și botezând pe oameni în chipurile cele mai urite.

Ear' pe mine, ca învățător, văzându-mă că cel mai scump odor și mai prețuit imi este „limba și națiunea“, pentru care tot Românul adevărat ar trebui să-și jertfească chiar și viața, mă timbrează susnumitul preot de agitator și Român sêlbatic, în prețuita lui limbă (vad oláh) către jidauo-maghiari, cu care banchetează. Da când îl cunoaștem să vede, că scopul dînsului nu e altul decât nimicirea școalei noastre confesonale, pentru care poporul și-a jertfit averea în anul 1895 pentru zidire, numai ca să nu o pierdem, și azi putem zice că e prima în Bihor.

Venind ziua de 11 Aprilie, pentru a cărei sărbare poruncă mai înaltă nu am primit, preotul nostru în Dumineca Floriilor a făcut poporului cunoscut însemnătatea zilei de 11 Aprilie și le-a zis, că în 11 Aprilie prelegere nu este, la ce băieții n'au venit la școală. În ziua amintită s'a prezentat la școală preotul susnumit și mi-a zis, că pentru-ce nu țin prelegere? La ce i-am răspuns că nu, de ceea-ce d-sa a publicat poporului, că nu este, la ce câți au fost la biserică pot se mărturisească.

De ura ce o păstrează față de școală, în decursul anului 1897/8 ca director local numai de 2-ori a cercetat școala până în timpul de față, ceea-ce pot să adevăresc, ear' în ziua de 11 Aprilie seara a luat parte la banchetul Maghiarilor, unde a petrecut până dimineața

zilei de 12 Aprilie, ascultând cântecul muzicanților, pe când în săptămâna patimilor și țeranii își înfrână poftele și cu atât mai virtuos păstorul ar trebui să servească cu exemplu.

Eu ca învățător, văzând poporul atât de indignat, și pe această cale rog umilit pe forurile mai înalte bisericesti se cerceteze pașii oilor pierdute, ca să nu treacă și ora a 11-a, că atunci necazul e mai mare.

Vasilie Teuca,
învățător român gr-or.

Conducătorii.....

Iclânzel, la anul 1898, luna Maiu.

Stimate Dle Redactor!

Subscribul vin a lua condeiul în mână și a descrie soarta tristă a poporului din comuna mai sus amintită. Unde se mai află popor așa de înșoiat și decăzut ca în satul *Iclânzel*? Ce comună se mai află, în care tinerimea se nu știe ceti și scrie, acum în veacul luminării în care trăim? În poporul de aici, mult stimate dle Redactor, s'a încuibat și beția, din care pricină a părăsit toate înșușirile bune. Acestea toate s'au întâmplat din lipsa unui conducător cu durere pentru popor. Eu cu bătrânii în decădere nu mă ocup, căci mai ușor mi-ar fi a merge între socialiști și a întoarce pe aceia din rătăcire, decât pe acestia.

Dar' mi-se sfășie inima pentru conșoții mei juni, la care s'au încuibat și între ei foarte multe rele, ba știu vre-o 4 inși cufundați și în beție. Toate aceste rele vin din lipsa de învățătură, din care dîșii n'au avut fericire a afla diamantul cel mai scump, decât toate averile lumii, fiindcă ani de-arîndul a lipsit școala în regulă, cărțile și obiectele ce trebuiesc unei școale populare.

Soții mei juni mă țin pe mine nefericit, pentru-că nu fumez (pip) și nu beau ca ei și nu iau parte la petrecerile lor destrăbălate ce le săvîrșesc Dumineca și în sărbători prin birturi, jocuri, șezători și alte lucruri demoralizatoare. Eu însă îi țin pe ei nefericiți pentru lucrurile ce le săvîrșesc.

Dacă Domnul din cer mi-a dat mie un denar (adecă învățătura ce o știu), pentru ca să-l folosesc și să-l sporesc, acela nu trebuie ținut în întunec și folosit numai pentru mine, fără trebuie să împart din el și deapropelui meu, cum mi-s'a împărțit și mie prin alții. Așa trebuie să facem cu toții, și de aceea, iubiți cetitori ai *Foii Poporului*, să ne iubim unii pe alții și să împărțim din denarul dat și deapropelui nostru mai neștiutor. Să iubim cu foc ferbinte națiunea, școala și biserică, pe conducătorii națiunei, cari să îngrijesc de binele și fericirea acestora. Să iubim și pe învățătorul și preotul nostru. Ear' unde învățătorul și preotul este slab, care nu se interesează de școală și învățăturile ei, care ușor se pleacă pentru un blid de linte căpătat dela slujbași stăpânirii, care nouă ne este răuvoitoare, acei preoți și învățători sînt vrednici de tot disprețul. Unde sînt asemenea conducători, știți voi, iubiți cetitori, pe cine aveți voi învățător și sfătuitor?

Pe redactorul foii d-voastre, care deși în persoană poate să nu-l cunoașteți cu toții, dar' multe învățături și povețe vă va ști da, de nu aveți cu ce să-l răsplătiți. Ear' când dînsul e prigonit și osândit la temniță, să nu-l uităm și să-l spriginim, ca stăpânirea și sbirii să văză, că noi nici în temniță nu uităm pe ai noștri cei iubiți.

Dumitru Iclânzel,
june plugar.

Când în dreapta, când în stînga
Pân' și-a pus pe alba brîncă.

Atunci rade-o și-o mpletește!
Dă-i călcăie vlădicește
Și spre casă mi-o ținește.
Tot: „Hihi! albuțo n' sbor,
„Că tip naibii revereanda,
„Ba și pipa și căldarea
„Ca să-ți vină mai ușor“.

Așa scapă bietul dada
Plin de prav și asudat
Și ntr'un codru jos pe iarbă
Începe la blăstemat:
„Noa, milleneu, mil'ileu!
„Batâmi-te Dumnezeu,
„Și vangheliile toate
„Tot în cap să te potoape,
„Harhanghelii și cu sfoții
„Să te faci prav cu dinții,
„Și cu clește să te prindă
„Și de nas să mi-te ntindă,
„Cum m'a tras hăla pe mine
„Colo n' Pesta pentru tine“.

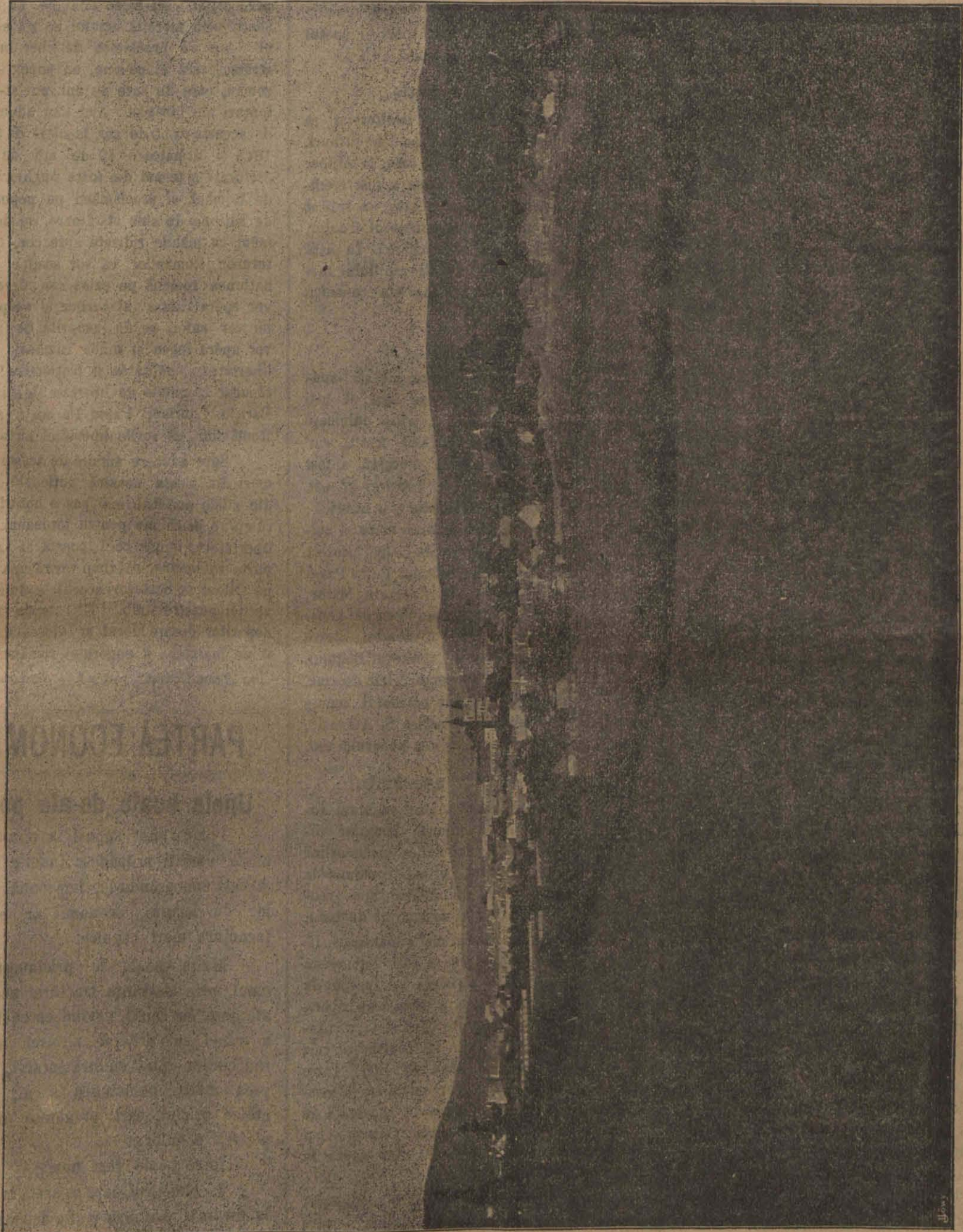
BLAJUL.

— Vezi ilustrația. —

Acolo, unde Târnava-mare și Târnava-mică, se apropie de olaltă în alviile lor nămolose, ca să se împreune, în unghiul format de împreunarea lor, se află așezat orașul românesc Blajul, care de mai bine de un veac și jumătate este un centru însemnat de lumină, de unde s'au răspândit neconținut raze bine-

la Gherla și altul la Sâmbăta-de-jos, pe Teara-Oltului, ear' reședința episcopescă a fost strămutată dela Alba-Iulia la Făgăraș. Fiind ales la 1729 de episcop Clain, el ceru și căpătă dela Împăratul Carol VI. în schimbul acestor domenii, domeniul și castelul Blajului, apoi strămută la 1738 în acest castel reședința episcopescă și „concepă și execu'ă în parte mare planul unui oraș românesc, care să fie lui și următorilor lui de reședință arhierescă,

1747, ear' biserica numai la anul 1756. Școalele s'au deschis la anul 1754 în mănăstire, prin urmașul lui Clain, prin episcopul Petru Pavel Aron de Bistra. Atunci, la început aceste școale constau din o școală primară, numită „școala de obște“, din un curs gimnasial de două clase și o școală pregătitoare pentru aceia cari voiau să se facă preoți. Tot în mănăstire era și un internat cu douăzeci de alumni numit seminar. Afară de aceasta,

făcătoare de cultură în întreg poporul românesc.

Școalele.

Blajul e alcătuit din două părți: orașul Blaj și satul Blaj. La anul 1738 exista numai satul Blaj. Existența orașului se datorește marelui episcop Ioan Inocențiu Clain (Micu), al treilea în șirul episcopilor români gr.-cat. După-ce s'a făcut unirea, biserica română gr.-catolică a fost investită cu două domenii, unul

ear' culturai române de izvor nesecat. Spre acest scop el a hotărât să facă la Blaj mănăstire, seminar și școale. Cu ajutorul clerului el a și pus bazele acestora. El întemeieă ordul călugăresc al basilitanilor, cu 11 monachi, cari erau și profesori. La 1747 a început să se zidească biserica catedrală, ce se află în piața Blajului și mănăstirea, ce încunjoară de trei părți această biserică. Mănăstirea închinată Sfintei Treimi, s'a terminat deja la

episcopul Aron a mai întemeiat un alt seminar, numit și seminarul diecesan, care încă era cu internat.

Din aceste școale, întemeiate de acești doi mari episcopi, s'au dezvoltat cu timpul școalele, ce sunt azi podoaba Blajului și fala Românilor. Episcopii ce au urmat în scaunul episcopesc și în urmă arhieriscopesc și metropolitan din Blaj, s'au interesat fiecare de dezvoltarea și înflorirea acestor școale și peste

tot de promovarea și progresul învățământului. Fiecare a dat sprigin material operelor anterioarelor sale, dotând școalele și creând diferite fonduri și alte instituții culturale.

„Fiecare episcop a promovat dezvoltarea școalelor din Blaj, — zice un scriitor anonim. Inocențiu Klein le-a întemeiat. Aron le-a deschis și înzestrat. Rednic le-a lăsat toată averea sa. Grigorie Maior a întemeiat fundațiunea de pâine din venitele domeniului episcopesc, a seminarului și a fondului basilitan pentru 200 studenți și a lăsat o fundațiune de 120 galbini pentru premiarea școlarilor eminenți. Ioan Bobu a creat salarii din averea sa pentru 5 profesori. Ioan Lemeni înainte de 1848 a plătit din punga sa pe unii profesori dela cursul filosofic. Alexandru Șuluțiu la anul 1865 a întemeiat cursul preparandial de 2 ani și la moartea sa a lăsat o fundațiune grandioasă, din care se plătesc 2 salarii profesoriale și numeroase stipendii pentru studenții din gimnasiu“.

Mult, am pute zice că mai mult decât toți a făcut metropolitul din urmă al Blajului, Ioan Vancea de Buteasa. El a jertfit sume mari din venitele sale, completând ceea-ce există, creând institute nouă și ridicându-le pe toate la un nivel, corespunzător exigențelor moderne. Între altele el a întemeiat la 1884 seminarul de băieți „Vancean“, pe care la 1892 l-a strămutat în un nou edificiu, zidit tot pe spesele sale, ear' edificiul seminarial ridicat la 1884 îl destina de internat și școală de fete. În timpul guvernării lui și prin conlucrarea sa sa completat cursul preparandial, instalându-se în un edificiu nou, s'a edificat sala de gimnastică ș. a. m., și afară de aceasta marele arhieru a asigurat școalele și celelalte institute cu donațiuni însemnate.

Astfel s'au întemeiat școalele și institutele române din Blaj, cari sânt: gimnasiul cu 8 clase, seminarul teologic cu curs de 4 ani, preparandia cu curs de 3 ani, școala de fete și școala normală (primară), apoi internatele de băieți și de fete. Toate aceste sânt instalate în frumoasele edificii, ce mărginesc spre răsărit piața pătrată a Blajului.

Școalele din Blaj au devenit renumite curând după întemeierea lor și au început a fi bine cercetate. Pe timpul episcopului Aron numărul școlarilor era peste 300. De atunci și până în zilele noastre, în curs de 140 ani, din aceste școale au eșit un număr mare de oameni cu știință de carte, cari au propovedit cultura în toate părțile locuite de Români. Între acestia au fost unii dintre cei mai însemnați bărbați de ai noștri, ale căror nume sânt eternizate pe paginile trecutului neamului nostru și vestesc rolul și însemnătatea acestor așezăminte de cultură națională.

„În aceste școale — zice scriitorul anonim — a răsunat odinioară glasul deșteptător al apostolilor românismului George Șincai, Sam. Klein și Petru Maior, în ale căror scrieri generațiunile române dinainte de 1848 au aflat leagănul originii noastre, au cunoscut trecutul nostru dureros și au găsit motive de a se însufleși pentru viitorul poporului românesc.

„De pe catedrele acestor școale s'a auzit într'un șir de ani glasul părintelui filologiei române Timotei Cipariu, ale cărui scrieri chiar și pentru cei-ce nu le aproabă întru toate, formează și astăzi baza ulterioarelor studii pe câmpul cel vast al filologiei și istoriei limbii române.

„Între păreții acestor școale George Barițiu a învățat a rămâne Român, cum se exprimă dinsul în testamentul său și a cunoaște mijloacele cu cari un popor poate

înainta în cultură și a elupta drepturile sale politice.

„Din Blaj a pornit Aron Pumnul, ca să trezească conștiința, națională a fraților din Bucovina și Samoilă Vulcan spre a deveni mecenatele literaturii române și întemeietorul gimnasiului din Beiuș pentru frații din Ungaria.

„În Blaj s'a format acea conștiință națională în sufletul lui Andrei Murășan, care s'a manifestat cu stăta putere și frumsețe în clasicul „Deșteaptă-te Române“ și s'a prefăcut apoi în conștiința unui popor întreg“

Aici a studiat timp mai scurt și poetul nostru Mihai Eminescu și mulți alții.

Biserica catedrală.

În mijlocul școalelor și institutelor se înalță falnic biserica catedrală, cu două turnuri. Ea la început a avut numai un turn, la mijloc; în forma ei frumoasă de acum a fost reedificată de episcopul Lemeni, care i-a ridicat cele două turnuri și a făcut frumosul fruntar, ce este o podoabă a acestei biserici. În piață se află mai multe case de ale capitlului metropolitan, în cari își au locuința canonicii capitulari.

Residența.

În apropierea pieței spre meazăzi-apus se află frumoasa reședință sau cum se mai zice castelul metropolitan. Ea a fost odinioară proprietatea principelui Michail Apafi, ear' apoi trecând în posesiunea statului, a fost dat dimpreună cu domeniul, bisericii gr.-cat. Aici se află oficiul archidieceșan și o biserică; lângă castel se extinde o grădină mare și cultivată artistic. În cripta de sub biserică sânt înmormențați dintre episcopi Petru Pavel Aron, Atanasie II. Rednic, Grigoriu Maior, Ioan Bob și metropolitul Ioan Vancea. Ceialaltă, anume metropolitul Alexandru Sterca Șuluțiu e înmormențat în cimitirul Blajului, Lemeni în Viena, ear' Inocențiu Klein doarme, somnul vecinic departe de pământul scump al patriei, în Roma, în biserica S. Atanasie, visând redeșteptarea și fericirea poporului său.

Reuniuni și alte așezăminte.

În Blaj se află mai multe reuniuni românești, cum sânt: reuniunea femeilor române, casina română, reuniunea pompierilor și reuniunea de consum, prima reuniune de felul acesta la Români din Ardeal, apoi reuniuni de ale școlarilor și un institut de bani.

Aici se află o tipografie românească, tipografia archidieceșană; ea a fost întemeiată de episcopul Aron și tipărirea s'a început la anul 1760. În tipografia aceasta s'au tipărit în decursul timpului multe cărți și lucrări însemnate, apoi mai multe foi românești, cari au apărut din când în când în Blaj. Între aceste din urmă a fost însemnată cu deosebire foaia: „Organul luminărei“, redactată de eruditul nostru filolog Timotei Cipariu, apoi alte foi bisericești și școlare. Azi apare în Blaj o foaie săptămânală.

În Blaj este și scaunul unui protopopiat român gr.-cat. (protopopiatul Blajului), de care se țin 28 de parochii și 1 filie, cu 16.692 de credincioși.

Blajul este un orașel, care în timpul mai nou a luat avânt frumos în dezvoltarea sa; ca loc comercial e însemnat pentru târgurile sale. Numărul locuitorilor este de 2321, dintre cari peste 1700 sânt Români (afară de școlari), ear' ceialaltă aparțin la diferite naționalități, Nemți, Unguri, Ovrei etc.

În Blaj sânt înmormențați afară de episcopii și metropoliții amintiți, mai mulți

canonici, cari s'au distins pe terenul științific sau au făcut fundațiuni, între cari amintim pe Vasiliu Rațiu, pe Timotei Cipariu, părințele filologiei române ș. a.

Câmpul libertății.

Din sus de Blaj, pe țărmul Târnavei, între stațiunea călei ferate și oraș se extinde o câmpie, pe care se vede o peatră comemorativă. Călătorul, care își va îndrepta pașii spre acet loc, se se oprească și se-și descopere capul, căci el se află pe un loc sfânt, sfințit prin măreția actului ce s'a săvârșit pe el. Aici s'a proclamat de liber în țeara sa strămoșească el pe sine, un popor — poporul român, care de sute de ani purtat-a grelele lanțuri ale iobăgiei. Aici s'au adunat înainte de aceasta cu 50 de ani, la zilele de 3/15 Maiu 1848 și următoarele 40 de mii de Români, cărturari și țărani din toate unghiurile locuite de Români, și proclamând pe poporul român de națiune de sine stătătoare, au depus jurământ cu mâinile ridicate spre cer, în numele tuturor Românilor, că vor susține totdeauna națiunea română pe calea cea dreaptă, că o vor apăra contra atacurilor și asupririlor, că nu vor suferi se fie asuprită de nimeni, că vor apăra legea și limba română, precum și libertatea, egalitatea și frățietatea! Aici au răsunat cuvintele de libertate ale lui Bîrnuțiu, Barițiu, Laurian, Papiu Ilarian ș. a. vestind Românilor, că zorile libertății au sosit!

Spre aducere aminte de aceste momente mari din viața noastră națională, adunarea din zilele amintite mai sus a hotărât ca acest câmp să se cheme pentru totdeauna „Câmpul libertății“, nume ce-l poartă și azi și-l va purta totdeauna, cât timp vor răsună pe Murăș, pe Olt și pe Someșuri accentele dulcii și străvechei noastre limbi. El este un monument neperitor despre dorul și iubirea de libertate și de înaintare a poporului românesc.

Din „Țeara-Noastră“, partea I. Silvestru Moldovan.

PARTEA ECONOMICĂ.

Unele boale de-ale pomilor.

Pomii sânt supuși la o mulțime de boale, cari îi prăpădesc înainte de vreme și cari cunoscându-le, împreună cu modul lor de lecuire, economii ar pute ușor încunjura mari pagube.

Multe boale le pricinuește însuși omul, prin neștiința tractării acestora. O atingere cu sapa, nevindecarea în regulă a ranei cu prilejul altoirei, vătămarea rădăcinilor când cu strămutatul, umezeala prea mare, uscăciunea ș. a., sânt tot atâtea pricini, cari pregătesc boalele și perirea pomilor.

Între boale vom numi:

1. *Șancărul*, care se arată la trunchiu, la un ram sau mai multe deodată. Locul unde se ivește această boală se cunoaște după coaje, care începe a se strica, rămânând ca niște răni, pe a căror margini cresc un fel de bureți, ce tot zămuesc. Cu timp rana aceasta cuprinde întreg trunchiul sau ramura de jur împrejur, ear' partea din sus de ea se uscă. Această boală, fiind lipicioasă, se poate prinde și la alți pomi și mai cu seamă altoind mlădițe din un astfel de pom, ele ar în-

prumuta boala și pomului sănătos, în care s'ar altoi.

Boala aceasta se naște prin curățirea fără rînduială a crengilor, neungînd rănile, prin grindină, arșița soarelui ș. a.; ear' spre a o pute vindeca este neapărat de lipsă să se taie nu numai coaja, dar' și lemnul părții bolnave, lăsându-se tăietura să se uște. După câteva zile rana se unge bine cu ceară de altoit; ear' pe urma acesteia, fiind lucrul bine făcut, coaja crește îngrabă.

2. *Gălbinarea* se pricinuește, dacă pomul e pus într'un loc prea umed, sau dacă acesta, și sbicit fiind, nu-i priește; mai departe dacă pomul s'a pus prea afund, sau că rădăcinile îi sînt stricate de vermele alb.

Gălbinarea se cunoaște după colorarea frunzelor, cari îngălbinesc peste vară și cad de timpuriu. La astfel de pomi creșterea e de tot neînsemnată.

Fiind umezeala pricina boalei, trebuie să se mijlocească într'un fel scurgerea apei, adică să se dreneze pămîntul. Gunoirea locului încă ajută. Deasemenea ajută stropirea pomilor cu sulfat de fer. După-ce frunzele au crescut îndeajuns, se tolesc (se disolvă) 2 grame sulfat de fer într'o litră de apă; ear' tinere fiind frunzele se va pune numai un gram de sulfat de fer la 1 litră de apă. Cu această materie se stropește coaja pomului, ramurile și frunzele de-arîndul. Dar' și udarea la rădăcină încă e bună. Stropirea aceasta se face de două sau de trei-ori, totdeauna pe timp nueros sau seara.

Dacă pomul atacat de această boală nu se lecuiește, el pierе.

3. *Cleiu* se arată la perseci, pruni, cireși, vișini ș. a. pomi cu simburii tari. Coaja unui pom, cuprins de această boală, creapă în deosebite locuri și pe acolo ese cleiu. Pricina boalei este curățitul fără pricepere al crengilor. Întemplantu-se ca rana să se întindă împrejurul crengii, partea din sus a ei se uscă.

Locurile bolnave se taie — coaje și lemn — cu un cosor tăcios, ear' de-a-lungul pomului se fac mai multe tăieturi în coaje ca să se scurgă suctul, care se sterge adese-ori cu o spongie udă. La câteva zile ranele se uscă și apoi se ung bine cu ceară de altoit.

4. *Rugina* se arată mai cu seamă pe frunzele perilor și în această întemplantare pomul suferе. Pucioasa pisată împedecă formarea ruginei.

5. *Stărpiciunea* urmează sau din pricina brumei în timpul înfloririi, sau din o căldură din seamă afară mare, sau din pricina că în cutare an pomul a fost prea încărcat de poame. Aceste soiuri de stărpiciune sînt trecătoare. Dar' sînt alte două soiuri, cari nevindecate fiind din partea economului, nerodirea urmează an de an. Una din aceste e

pricinuită de slăbiciunea pomului și alta de puterea lui prea mare. În cazul dintăiu trebuie să se schimbe pămîntul din jurul pomului și să se ganoiască.

În cazul al doilea, se descoper rădăcinile pomului, tăindu-se una din cele mari; crengi să nu 'i-se taie timp de doi ani. În chipul acesta ni-se va împlini dorința de a face pomul poame.

Prinderea roilor.

Stuparul priceput face de timpuriu pregătirile de lipsă pentru prinderea roilor. Spre acest sfîrșit el trebuie să aibă la îndemână mai multe coșnițe de prins, lipite frumos pe dinafară, afumate, spălate și unse măcar cu mătăcină pe din lăuntru; să mai aibă o oală și putregaiu de salcă sau balebă uscată ori și riză, cu cari să facă fumul, une-ori de lipsă, la prinderea roilor. Pentru afumat este și un foiu anume, care adesea face bune servicii. Afară de aceste mai sînt de lipsă: o scară, pari lungi, fețe de masă sau altceva de acest fel.

Roi, la a căror prindere se folosesc lucrurile aici numite, se numesc *roi firești*, cari es de sine, când le-a sosit timpul. Afară de acestia mai sînt *roi măiestriți*, despre cari vom vorbi altă-dată.

Roi firești se arată în Maiu, Iunie și Iulie. Eșind din coșniță roiul sboară împrăștiat cîtva timp, după aceea se pune pe un pom, arbor, tufă, gard ș. a., ce se află în apropiere. Fiind însă legate de pari lungi coșnițele, de cari am pomenit, și răzimate de pomi, roi se așează de-a-dreptul în vre-una din ele. Se poate totuși întemplantă, ca roiul să se tragă către alt obiect, unde n'ar fi coșniță; în acest cas una din coșnițe se mută îngrabă acolo și cu chipul acesta roiul se așează în ea. Acest mod e cel mai bun și mai lesnicios pentru prinderea roilor. E cel mai bun mod, pentru-că, prințendu-se fiecare roi îngrabă, nu li-se dă prilej să se mestece roi, ce ar eși unul după altul, lucru care adesea vine înainte, și cu o cale, se prefîntimpină necazul, ce-l are stuparul, punendu-se roiul într'un loc rău, s. p. într'un arbor înalt, într'un gard ș. a., în care întemplantă, nu arare-ori omul trebuie să lucre ciasuri de-arîndul, pe când prințend roiul în coșniță, totul se isprăvește în câteva minute.

Punendu-se albinele pe o creangă subțire, coșnița se întoarce cu gura în sus, se pune drept sub grămada de albine, scuturându-se creanga. Coșnița se ține așa câteva minute, ca albinele să se așeze în ea și, mai punendu-se albine pe creangă, se scutură din nou. După-ce s'a liniștit roiul, coșnița se întoarce cu grije, punendu-se pe un scaun cu gura în jos, până s'au adunat albinele în ea; după aceea se pune la locul seu în stupină, sau avend coșniță de scânduri (mobilă) se strămută în aceea.

Mai cu greu se prind roi cari s'au pus în arbori înalți; aici e de lipsă scara și fumul. Nu e ușor a-i prinde nici din garduri, unde e de mare ajutor foiul.

Când roiul se reîntoarce.

Se întemplantă, că roiul să prinde în coșniță, dar' în scurt timp ese și să reîntoarce acasă. Altă-dată sboară, fără a intra în coșniță, ce 'i-s'a pregătit, ci earăși se reîntoarce de unde a eșit. Pricina acestui rău e prăpădirea matcei cu prilejul prinderii roiului sau căderea ei îndată după-ce a eșit din coșniță. Sînt matce bătrâne, neputincioase, cu aripile și picioarele stricate, cari nu pot sbura, ci, vrënd să se avente cad, și albinele fără matcă se trag la locul cunoscut.

Dacă stuparul e acasă cu prilejul roitului, urmărind eșirea albinelor, poate vedea căderea matcei slăbănoage; deci o va pune pe un fagur, acoperindu-o cu un coperiș anume spre acest sfîrșit. Coșnița, din care a eșit roiul, se strămută fără întârziere, ear' în locul ei se pune o coșniță goală și sub ea matca sub coperiș. Roiul întorcendu-se la coșniță și dănd de matcă să liniștește; matca aceasta slobozită de sub coperiș, se mai poate lăsa cîtva timp în coșniță, dacă n'am avend să-i dăm altă matcă tinere fructificată. Mai cu seamă în coșnițele mobile se poate lăsa matca bătrână, până la timpul când vom avend matcă bună, cu care să o înlocuim; căci în aceste se poate face înlocuirea ori-și-când. La înlocuire se urmează astfel: matca bătrână se prinde și se omoară, lăsându-se albinele timp de 24 ciasuri fără matcă; după aceea li-se dă pe un fagur și sub coperiș matca cea bună, care după alte 24 ciasuri se sloboade, pentru-că în acest timp s'au împrietenit cu ea.

Roi, așa numiți fugari, sînt aplicați a zbura mai departe și deci nu se pun la îndemână. Pentru împedecarea zborului acestora e de mare folos năsipul mărunt și mai cu seamă apa cu care să se stropească în calea lor.

Maiu.

Povețe economice.

Sfîrșim cu sēmēnătul cucuruzului, și în timp secetos nivelăm cu tăvălucul sēmēnăturile de primăvară. Sfîrșim cu ogoritul. Cosim întăia-oară luțerna, trifoiul și alte ierburi sēmēnate. Dacă e secetă, udăm livezile. De cumva crezi că poate să brumeze, atunci e bine să faci foc prin vie, dar' cu paie umezite. Rupe mustețele dela vie, ear' vița o leagă la par. Cu ori-ce preț stîrpește omidele, ear' gāndacii de Maiu, aruncă-i la galițe. Dela altoi desleagă pantlica. Plivește în grădina de legume și strămută ce e de strămutat. Stupii încep a roi. Seamēnă cānepă și in.

De-ale vremii.

Rona de seara și răcoarea din Maiu aduc fân și vin mult. Ploaia caldă din Maiu e binecuvântare. Rasalii umede, Crăciun gras. Roiul din Maiu prețuește un car de mălăin. Gândacii mulți vestesc an mănăs. Maiu ploios, Iunie frumos. De-i brumă între Sf. George și Arminden, va bruma și între Sfinte-Mărfi. Când sunt greeri mulți, — fân are să fie puțin.

Statutele

„Societății junimei“ din comuna Babța.

§ 1. În comuna Babța se înființează „Societatea junimei“.

§ 2. Scopul acestei societăți va fi: moralitatea, religiozitatea, iubirea patriei și a de-aproapelui, îngrijire asupra onestității atât în fapte cât și în cuvinte, precum și lărgirea cunoștințelor.

§ 3. Spre atingerea acestui scop vor servi: convenirile, prelegerile ținând cu ocaziunea acestora despre obiecte folositoare, precum și supravegherea asupra membrilor exercitată prin oficiali aleși.

§ 4. Ca membrii să-și poată lărgi cunoștințele, societatea va avea o bibliotecă sub numele de „Biblioteca junimei“, care va cuprinde opuri și ziare instructive, ce se vor procura din $\frac{1}{4}$ parte a venitului fondului și din dăruiri marimonioase din partea autorilor, editorilor și redacțiilor.

§ 5. Cu „Societatea junimei“ pot fi împreunate și societăți de cântări și de gimnastică.

§ 6. Membru ordinar al societății poate fi fiecare june ori jună cu purtare morală bună dela 15—24 ani, sau până la însurare și măritare.

§ 7. Fiecare membru la însurare și măritare se deobligă a se înscrie de membru societății de cumpătare locale.

§ 8. Cu ocaziunea înființării societății fiecare tânăr devine membru prin înscrierea în protocolul membrilor sau după aceea prin primirea regulată, luând asupra sa cu deosebire următoarele obligațiuni:

- a) a lua parte la toate adunările;
- b) a asculta serviciul divin Dumineca și în săbători înainte și după amiază;
- c) a servi spre onoare societății cu purtare bună;

§ 9. „Societatea junimei“ va mai avea: membri fondatori, ajutători și onorari din această comună și de aiurea.

a) membrii fondatori vor solvi odată pentru totdeauna 10 (zece) coroane;

b) membrii ajutători pot solvi dela 20 fileri în sus cât vor binevoi;

c) membri onorari se vor primi toți aceia cari vor face servicii societății.

Membrii de sub b) și c) în adunări au vot consultativ.

§ 10. Membrii ordinari ai societății se vor împărți în două clase: a junilor și a junelor, care la cântări și petreceri vor fi într'un loc, ear' în ce privește §. 3 și 16 vor fi separați.

§ 11. Membrii societății se coadună odată într'o lună de comun Dumineca sau în sărbători în școală sau în altă casă onestă.

§ 15. Cu ocaziunea adunărilor se vor ține vorbiri respective prelegeri, se vor primi membri noi și se vor pertracta alte afaceri ale societății.

Deosebit grijesc adunările aceste, ca oficialii să-și împlinescă datorițele să se ma-

nipuleze regulat cassa și peste tot asupra ținerei punctuoase a statutelor.

Vorbirile și prelegerile pot fi ascultate și de străini, dar' primirea de membri se întâmplă numai în prezența membrilor societății.

§ 13. Causele societății le desbăte un comitet, care cu oficiali cu tot stă din 16, cel mult din 24 membri.

Societatea va avea următorii oficiali: un conducător, o conducătoare, un președinte, doi vicepreședinți, doi notari, un cassar, un controlor și un bibliotecar.

§ 14. Alegerea, atât a comitetului, cât și a oficialilor, se face la începutul anului în o adunare generală deosebită, cari se alege pe un an; afară de conducător și conducătoare, cari se alege cel puțin pe trei ani.

Oficialii și membrii comitetului pot fi realeși.

Tot atunci prin o comisiune exmisă spre acest scop într'o convenire de mai nainte, revidează rațiunile din anul trecut și biblioteca; cassarului, controlorului și bibliotecarului li-se dă absolut, dacă se află toate în regulă.

§ 15. Conducătorul societății poate fi numai bărbat de etate și încă sau preotul sau învățătorul, sau un alt bărbat cult și cu vază din comună.

§ 16. Conducătoare pentru june, care va avea a le instrua în pregătirea bucatelor, în lucruri muieresti peste tot, poate fi: preoteasa, învățătoarea, sau altă damă cultă și cu vază.

Ceialalți oficiali și membri ai comitetului se alege dintre cei mai de etate tineri.

§ 17. Convenirile, precum și adunările comitetului și cea anuală generală le convoacă conducătorul, în aceste președintează, — dacă e împedecat prin ceva, atunci substitutul seu, — dînsul conduce consfăturile, susține ordinea, enunță deciziunile și grijește de împlinirea acestora; vorbirile respective prelegerile libere le ține sau dînsul sau alt individ desemnat prin dînsul, dar' conducătorul grijește ca scopul societății se corăspundă pe deplin.

(Va urma).

Sfaturi economice.

De pe ce se cunoaște pe un agru lipsa de îngrășăminte azotoase, fosforoase și de potașe?

Când sămănăturile, deși au avut în timpul creșterii o culoare verde întunecată, dau paie multe, ear' grăunțe puține și slab dezvoltate, lipsesc în pământ îngrășămintele fosforoase. În pământul sărac de potașe le umblă rău plantelor rădăcinoase, păstăioaselor și trifoiului, de aceea în astfel de pământ e de lipsă gunoarea cu cenușe sau caliu. Încetarea de a crește sau îngălbînirea plantelor dovedește lipsa de materii azotoase. Împrăștierea de chilisal sau pișat de vite pe timp umed, ajută acestui rău. Creșterea de macriș și alte plante de natură sarbedă, ne arată că locul are lipsă de o bună îngrășare cu materii văroase.

Guturaiul.

Guturaiul este o boală, care o capătă cu deosebire mănzii și peste tot caii tineri. Une-ori această boală se vindecă și de sine, dar' de multe-ori se desvoaltă în o astfel de măsură, încât trebuie luate măsuri pentru vindecare, căci din el se

poate desvolta o altă boală mult mai primejdioasă: mucoșia.

Cuprins de guturaiu, calul trebuie despărțit de alți cai, având la îndemână un vas cu apă pentru a-și pute spăla gura și a bea, fiindu-i sete; în jurul grumazilor se oblojește cu un petec de cojoc, pentru a-i ține cald, ear' de trei-ori peste zi 'i-se ung grumazii pe dinafară cu unsoare de argint viu. Deodată cu această lecuire calul se și aburește, ceea-ce se face punând într'un vas flori de fân, peste cari se toarnă apă ferbinte; în astfel de abori se ține capul calului de câte 4—5 ori pe zi, după cari în scurt timp, calul scapă de boală.

Morcovii sămănați prea de timpuriu.

Unii seamănă morcovii chiar și în straturi calde, dar' astfel de răsad numai rar ajunge a da recolte într'u toate bune. Acești morcovi devin lemnoși și de o formă urită. Timpul cel mai potrivit pentru sămănat este către sfârșitul lui Aprilie, dar' se pot sămăna și în Maiu și chiar și la începutul lui Iunie.

Știri economice.

Folosele grădinei școlare. Folosele grădinei școlare pentru a face să înainteze cultura pomilor roditori și a legumelor sînt, după-cum reese din probele făcute în Austria, foarte mari. Învățătorul, poate face cunoscute sâtenilor soiurile cele mai roditoare de arbori și legume, apoi din punct de vedere didactico-pedagogic grădina școlară dă materialul cel mai folositor copiilor de țeran. Autoritățile școlare din Austria, pătunse de însemnătatea acestei îmbunătățiri, vin în ajutorul învățătorilor pe toate căile în scop de a le înlesni și pe calea aceasta ieșîndă școlai.

„Țeranca română“. În comuna Boteni, jud. Muscel, s'a întemeiat o societate pentru industria casnică, al cărei nume este „Țeranca română“. Din statutele societății se vede, că scopul acestei societăți este răspîndirea industriei casnice și pregătirea de țesături de tot felul în această ramură. Societatea se compune numai din femei și fete, cari plătesc pe lună sume mici, din cari se vor cumpăra materiale și uneltele trebuincioase pregătirii diferitelor feluri de țesături. Vînderea țesăturilor societății se va face de către comitet, cu prețurile cele mai mici, ear' câștigul se va împărți societăților. — Nu am pute întemeia și noi astfel de însoțiri?

Prețurile bucatelor în Brașov au fost la 6 Maiu — după-cum scrie „Gazeta Trans“. — următoarele:

Grâu cel mai frumos 12 fl. de hectolitr, grâu mijlociu 11 fl. 50 cr., grâu mai slab 11 fl., grâu mestecat 6 fl. 80 cr., sîcără frumoasă 6 fl. 50 cr., sîcără mijlocie 5 fl. 80 cr., orz frumos 5 fl. 80 cr., orz mijlociu 5 fl. 10 cr., ovăș frumos 3 fl. 70 cr., ovăș mijlociu 3 fl. 50 cr., cucuruz 4 fl. 60 cr., mazăre 10 fl. 50 cr., liute 13 fl., fasole 6 fl. 50 cr., sămînță de in 8 fl. 50 cr., sămînță de cânepă 5 fl. 60 cr., cartofi 1 fl. 75 cr. de hectolitr.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de
Silvescu Moldovan.

(Urmare).

Apa cumpenă.

În regiunea izvoarelor Someșului-Rece și a Răcătăului vom da earăș de o raritate a naturii, de o aparițiune hidrografică, care în alt loc în Ardeal nu există și numai în părțile de pământ depărtate dela noi își are părechea. De pe coasta de mează-zi a *Pojarului*, un braț al muntelui Vêrful Vêrfului, isvorește pârșul *Țițera*, care se împreună cu apa *Zănogii*, un afluent al Răcătăului. În apropiere își are obârșia *valea Arăzei*, care se varsă la Albac în Arieș. Între Țițera și valea Arăzei nu este despărțitoare de ape, astfel că ele, deși își au cursul în diferite părți, stau în legătură prin un braț, formând o *bifurcație între Arieș și Someș*. Numirea științifică de bifurcație își are la Români de pe Someș terminul seu poporal de *apa cumpenă*, termin firesc și încât știu eu necunoscut în terminologia greografică română. Asemenea „ape cumpene” se află mai multe în împrejurime. Astfel formează o „apă cumpenă” pârșul *Găureasa* (care se varsă în Răcătău) și *Voineagul* (care se varsă în Someșul-Rece), adică o bifurcație între Someș și Răcătău, apoi *Valea-Mare* și *Valea-Blejoaia*, mai departe înspre Muntele-Mare earăși formează „apă cumpenă” izvoarele *Gălbănoasei*, *Răfoaiei* și *Valea-Mare* etc. Alături de falnica noastră Detunata și de minunatul Ghețar dela Scărișoara, *apa cumpenă* se înșiră în al treilea loc ca o raritate naturală din Munții-Apuseni ai Ardealului, deși „apele cumpene” ale noastre nu au proporțiuni așa de mari, ca bifurcațiile din America și Africa.*)

La Fântânele.

Muntele *Fântânele* este mărgăritarul ținutului de pe cele două Someșuri. Este punctul cel mai suav și mai încântător dintre toate, câte se află în împrejurime și însemnat cu litere neșterse în istoria vitejiilor românești, de oare-ce coastele și poienele lui martore au fost, acum 49 de ani, la o falnică biruință a armelor române. Clasic loc și pentru frumuseța și pentru reminiscențele, ce sunt legate de numele lui.

Dintre căile de munte, cari străbat de-a curmezișul munții de pe Someșuri, cea mai de frunte este calea, care pleacă din creștetul Munților-Apuseni, dela Albac și trecând prin Mărișel, coboară la comuna Someșul-Cald și mai departe la Gilău. Astfel ea împreună în prelungire Câmpeni din valea Someșului cu Clujul, de pe Someșul-Mic.

Dacă călătorul își va îndrepta pașii în această parte, Fântânelele îi cad în cale. Calea se așterne spre apus dela valea Arăzii și dela Vîrful-Vîrfului, prin o regiune de munte din cele mai încântătoare, trecând prin livezi și văi cu coaste de brădeturi și pe lângă păraie limpezi și curate, ca înșaiși nevinovăția.

„Nici o călătorie de pe fața pământului nu cred că poate fi mai plăcută și mai încântă-

toare — zice Frâncu-Candrea*) — decât aceea, când cineva merge dela Câmpeni călare pe la Fântânele la Cluj. Pe coama acelor munți, care par a se înălța până la cer, se întinde o pajiște, ca și cea mai frumoasă luncă dela șesuri, ear' coastele lor sunt acoperite cu dese și stufoase păduri de brad.

Prin o astfel de regiune sosim la Fântânele, așezat spre mează-zi-apus dela Mărișel și spre stânga dela valea Răcătăului.**)

*) În Rotacismul la Moți și Istrieni, București 1886. (Toponimia în Munții-Apuseni).

**) Pe harte militare speciale Fântânelele sunt însemnate cu numele „Holumb”, cuvânt format din *columna* (triangulară), ce s'a aflat mai înainte pe culmea muntelui. (Va urma).

CRONICA.

Sosirea principelui Ferdinand la București. În 13 Maiu, la orele 11 și jum., au sosit acasă în capitala României AA. LL. RR. Principele *Ferdinand* și Principesa *Maria*, împreună cu micii principii Carol și Elisabeta.

Regele Carol și Regina cu suitele personale oficiale, și o mare mulțime aștepta sosirea trenului, în gara dela Cotroceni. Primirea a fost foarte călduroasă. Maj. Lor se urcă în vagonul princiar. Intrevederea este foarte intimă și călduroasă.

Când M. Sa Regele s'a coborât din vagonul princiar, cu micul principe Carol în brațe, asistenții izbucnesc în strigăte de *Să trăiască*.

Momentul este atîngător. Micul principe este purtat de cei prezenți din brațe în brațe.

Lumea îi întreba: mai știi românește?

— *Yes*, răspunde acesta. Și apoi, după un minut adaugă, într-o românească perfectă:

— *Da, mai știu.*

O explozie de bucurie izbucnește în mulțime, când mica principesă Elisabeta este coborâtă, în brațe, de M. S. Regina, pe peron.

Toate doamnele, cari se aflau de față întind brațele, pentru a primi pe mica Elisabeta. Ea rămâne însă atîrnată de gâtul M. Sale Reginei, care se uita cu dragoste în ochii ei.

Portretul lui Stefan-cel-Mare. Ministrul de culte al României a comandat pictorului Obodeanu un mare tablou, reprezentând pe Stefan-cel-Mare la Racova. Acest tablou, după-ce va fi expus la expoziția universală din Paris, la 1900, va fi așezat la universitatea din Iași.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiu” invită la *concertul* împreună cu teatru și joc, ce se va aranja Sâmbătă, în 21 Maiu n. 1898, în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus”, sub conducerea dlui Candid Popa, învățător, și cu binevoitorul concurs al unui grup de clerici din seminarul „Andreian”. O parte a evenimentului venit curat este destinată fondului expoziției industriale, ce se va aranja în toamna anului curent. Începutul la orele 7½, seara. Prețul de intrare: de familie (à 3 persoane) 1 fl. 80 cr., pentru domni 1 fl. (membrii Reuniunii 80 cr.), pentru dame 60 cr. Bilete de intrare se capătă seara la casă.

Program: I. Concert. 1. „Eată ziua triumfală”, cor bărbătesc de Hampel. 2. „O văi și voi coline”, cor mixt de Mendelssohn. 3. a) „Uite mamă”, cor bărbătesc de G. Dims; b) „Cât e țeara”, cor bărbă-

tesc de I. Vidu. 4. „Dacă 'n douăzeci de toamne”, tenor solo, executat de dl Ioan Stanciu, cu acompaniament de muzică. 5. a) „Primăvara”; b) „La o rundună”, cor de dame de Wiest. 6. „Băbue tunul”, cor bărbătesc de „*”. 7. Nevasta care iubește”, cor mixt de G. Musicescu.

II Teatru. „Nu te juca cu dracul”, comedie într'un act de Iacob Negruzzi. Personale: Zoe Castelli, văduvă: d-soara Maria Costea. Zărzavat, vătaf: dl Demetriu Axente. Berbecean: „*”. Timur: dl Vasile Medrea. Mândita, cameristă: d-soara Paraschiva Rempold. Conducici: dl Teodor Cristea. După producțiune urmează dans.

Din Vorumloc ni-sa serie: În comuna noastră *Vorumloc* avem biserică frumoasă și școală corăspunzătoare, și mai avem la biserică un fond de 600 fl., pe care l-au întemeiat părinții nostri cu multe osteneli și au statorit, ca cei noi căsătoriți, cari voesc să se facă membri, să solvească 2 fl. ca taxă. Dar' preotul nostru *Ilie Têrchilă*, cu comitetul parochial au hotărât, că acei cari voesc să se facă membri să dea numai 50 cr., la care noi sinodul nu am fost învoiți, căci mai mult ar crește fondul cu 2 fl. dela un membru, decât numai cu 50 cr., dară preotul a edus comitetul de a votat și cei din comitet și astfel au învins, căci din sinod n'au fost numai vre-o 10 înși și aceia au fost care acum au voit să se facă membri. Aceasta e o ispravă. Mai departe, o muiere săracă care slujește în România a dăruit 2 fl. să se cumpere o cădelniță, dar' până azi nu s'a cumpărat, cu toate-că a trecut mult timp. — Pe învățătorul nostru îl cunoaștem de om harnic. Cu mare strădanie a înființat un cor din 2 voci din ficioiri, băbați tineri și fete, și ne putem fâli că corul merge bineșor. Dar' ce folos, că dl părinte *Ilie Têrchilă* voește să ni-l strice, căci acum pe urmă s'au suit sus în pod ficioirii, ca să cânte, dar' părintele a trimis pe crâșnicul de l'a mînat jos. Cu toate acestea învățătorul s'a suit cu ceilalți coriști și au cântat. Astfel voește părintele înaintarea noastră! Mai sînt și alte lucruri, dar' pe cari acum le retăcem, nădăjduind, că se vor îndrepta lucrurile.

Mai mulți.

Procesul „Tribunet Poporului”. „Aradi Közlöny” publică, că procesul de presă al „Tribunei Poporului” se va ține în 8 Iunie. Pertractarea o va presida Millye Gyula, jude la tabla reg. din Oradea-mare, ear' acusa o va susține procurorul Dr. Perjéssy Mihály.

„Nemzeti Szövetség” la Sebeșul-săseșc. Duminecă s'a constituit comitetul filialei societății de maghiarizare „Nemzeti Szövetség” în Sebeșul-săseșc. Sebeșul are vre-o 5000 de Români, 2000 de Sași și 150 de Unguri. Tendința este deci evidentă.

Sperăm însă, că majoritatea acestui orașel nu se va lăsa îmbătățită cu apă rece și cu promisiuni deșerte.

După răscoala din Italia. Despre răscoala din Italia vorbim în alt loc al foii noastre. Știrile mai nouă vestesc, că Duminecă noaptea un batalion de soldați a desarmat în Saido 150 de lucrători și l-au exortat la Chiasso, să-l predea autorităților italiene.

Deputatul socialist Pascetti nu a părăsit Sâmbătă parlamentul, ba chiar și peste noapte a rămas acolo, ca să încuijare arestarea, care era luată în programa arestărilor.

*) Cea mai însemnată bifurcație sau „apă cumpenă” este în America de mează-zi, între Orinoco și Amazon. Din Orinoco, la vre-o 200 chm. dela isvor, se desparte un braț, numit *Casiquiare* și îndreptându-se spre mează-zi se împreună cu *Rio-Negro*, un afluent al Amazonului. Asemenea ape cumpene se mai află în America de meazănoapte, în regiunea izvoarelor râului Missouri în Africa de mează-zi etc.

Societatea pentru teatru român. Cetitorii nostri vor ști, că afară de „Asociațiune” noi Românii mai avem o însoțire mare, cu fond de bani însemnat, cu menirea de a lucra pentru teatrul național românesc. Însoțirea aceasta își va ține est-an adunarea sa generală în Hațeg, în zilele de Rusalii, întâia și a doua zi. Aici se vor lua în seamă socotelile și se vor lua hotărâri pentru înaintarea societății. Cu prilejul acesta se vor face și frumoase sărbări în Hațeg. Hățeganii fac mari pregătiri de pe acum. Recomandăm țeranilor nostri de pretutindenea, dar' cu deosebire celor din Țeara-Hățegului, a lua parte la adunare și la sărbări în număr cât de mare.

Stefan-cel-Mare. Vestim cu plăcere, că a eșit în tipar în o frumoasă broșură: „Vieța și faptele lui Stefan-cel-Mare și Bun, Domnul Moldovei”, de George Cătană, învățător. Prețul 40 cr. Secapătă la librăria „Tipografiei”. O recomandăm în atențiunea tuturor, dar' cu deosebire a preoților, învățătorilor etc.

1/13 Maiu la Sêrbii din Croația. Sêrbii din Croația au sărbătorit în 1/13 Maiu aniversarea zilei din 1848, în care au început lupta contra independenței Ungariei. În această zi națională, foaia radicalilor sêrbi din Zagrab a apărut în cadru național sêrbesc, roșu-albastru-alb. Foaia publică doi articoli ocazionali, unul de generalul Sztratiimirovics, celalalt de contele Zsivkovics.

Vremuri grozave. Ni-se scrie din Mediaș: Marți între orele 3 și 4 a fost o rupere de nori asupra comunelor Așel, Richisdorf, Buz, Mediaș. A căzut gheață de o puteai încălca cu carule. Și pământul ce a fost arat, l-a dus tot povoiul, nimicind sēmănăturile și florile pomilor. Zic oamenii cei bătrâni, că de când s'au pomenit așa vremuri grozave n'au mai văzut.

Împotriva Maghiarilor. În mai multe părți ale Austiei s'au ținut mari adunări îndreptate contra guvernului maghiar, din pricina pactului dualistic și a măsurilor aplicate față de socialiști. Astfel de adunări au fost în Brünn și apoi în alte 8 orașe din Moravia, apoi în Graz, în Olmütz și în două suburbii de-ale Vienei. Guvernul Ungariei a fost atacat aspru pretutindenea din ce se vede, că și afară de granițele Ungariei e foarte „iubit”.

Bucate din Siberia. O înveselitoare știre se vestește, anume: Cu deschiderea liniei ferate din Siberia, se ivește o însemnată concurență în piețele de bucate, în urma căreia prețurile ridicate de acum vor scăde. În Siberia a fost o roadă foarte bună de câțiva ani, așa încât se poate aduce de acolo foarte multe bucate.

Mulțumită publică se aduce pe calea aceasta evlavioaselor femei Floarea Muntean din comuna Chitighaz, care a dăruit sfintei biserice 6 stihare frumoase pentru prunci, asemenea și stimata doamnă econoama preotului nostru Vasile Beluș, care a dăruit un stihar de culoare vînătă și cu tricolor național, care frumos împodobește sfânta biserică. Bunul Dumnezeu să le răsplătească din darurile sale cele bogate, faptele nobile ce au revărsat față de sfânta noastră biserică.

Moise Olariu.

Lipsa de pâine în Galiția. În mai multe comune din Galiția s'a luat hotărârea, ca pe speșele comunei să instaleze brutării,

unde să se coacă pâine în fiecare zi și de unde oamenii săraci să o capete cu prețul jumătate. Locuitorii de tot lipsiți vor căpăta pâine gratis.

Cas de moarte. Petru Chirilescu fost protopop și decorat cu crucea de aur, a răposat și s'a înmormântat în 10 Maiu st. n. Îl deplâng fiul Iulian, notar public în Chișineu și fiica Maria, notăreasă în Pilul-mare. Fie-i țerina ușoară și memoria vecinică.

Nu a scăpat nici în apă. Un rar cas în cronica deținerilor s'a întâmplat zilele aceste în Paris. O calfă de barbier a fost prins de un polițist în momentul, când acela voia să facă niște bijuterii la un aurar. Deținutul a urmat polițistului fără șovăire plecând spre primărie. Când a ajuns însă pe podul Arcole, barbierul a sărit peste bariera podului în Seine. Polițistul nu și-a pierdut prezenta de spirit și a sărit după el. După o luptă înverșunată cu valurile, i-a succedat a prinde pe barbier. S'a încins apoi o nouă luptă între ei și era pe aci să se îneca ambii, dacă nu li scotea un pescar. Polițistul, ud până la piele, și-a petrecut prizonierul la primărie.

„Albina”. A eșit nrul 31 din vrede-nica revistă populară „Albina”, cu următorul conținut: 3/15 Maiu. — G. C.: Amintire istorică. — George Adamescu: Simion Bărnuțiu. — O: Jigodia la câni. — De ce rod șosrecii. — Spiridon Popescu: Taifasuri cu moș George. — Muștele sînt animale primejdioase. — Curioșități științifice. — P. G.: Biserica lui Bucur. — Îngropăciunea împăraților Austriei. — C. St. Bileiurescu: Lăutarii nostri. — Econom. Grințescu: Cum să se spele rufe. — I. O.: Vorbire prin fluierare. — Dragoș: Împăratul Traian. — Un cal cu rang de boier. — Dela Buzeu: Cresus și Solone. — Sfaturi practice. — Întîmplările săptămănei. — Informațiuni. — Adrese către redacție. — Ghicitori. „Albina” este în fiecare Duminică și costă pe an la noi 8 lei.

Loc deschis. *)

Dare de seamă și mulțumită publică.

Subscrișii în numele reuniunii noastre de cântări venim a aduce mulțumită publică următorilor prea stim. domni și doamne, cari cu ocaziunea concertului împreună cu petrecere de joc, ce s'a ținut în sala școalei în Duminică lăsatului de carne, în 8/20 Februarie a. c. au binevoit a suprasolvi în folosul fondului reuniunii cu următoarele sume, și anume: Din Lugoj: domnii M. Herman, S. Szabo câte 1 fl.; d-na M. Lupu, d-șoara M. Sfetcu câte 45 cr.; Nicolae Paian, Areta Dorra 40 cr.; Lazar Nincu 20 cr. Din Zgribești: I. Muntean inv., P. Panga neg. câte 1 fl.; An. Panga, Ioan Tabla 40 cr. Din Belinț: Petru Căprariu, preot 60 cr. Din Honcici: d-na Ilici 20 cr.; Petru Lazar 40 cr. Din Dragomirești: d-na Heitler 40 cr. Din Jena: Ioan Zgriba 40 cr. Din Ohaba-Mut: Ioan Boeriu 40 cr., ear' din loc L. Vucovici 40 cr.; M. Ficher 20 cr.

Tot cu această ocaziune exprimăm mulțumită publică și dlui Ioan Jurca, teolog abs. și inv. subst. în Lugoj, care cu câteva săptămăni înaintea concertului a binevoit a dona

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

pe seama reuniunii 6 căiete cu cântări naționale, comp. de I. Vidu, toate în preț de 1 fl. 95 cr.

Primească deci numiții spriginitori și pe această cale adâncă noastră stimă și recunoștință.

Oloșag, la 2 Martie st. n. 1898.
C. Popoviciu, vicepreș. reun. Georgiu Toma, secret. reun.

R Î S.

Țiganul și călindarul Românului.

Se duse un Țigan în preseara Anului-Nou la un Român, care tocmai își făcuse „călindar” băgînd sare în 12 găoci de ceapă și numindu-le după cele 12 luni ale anului. Românul ese afară, Țiganul rămâne cu călindarul Românului, și venindu-i poftă de ceapă, două-trei găoci le mîncă fiind sărate gata, ear' celelalte le aruncă în traistă; într'aceea vine Românul — dar' călindar ca 'n palmă; începe la Țigan: „Măi Rupo, doar' nu 'mi-ai mîncat călindarul?” — „Ce coldorar, că nici neam de neamul d-tale Romanico n'a fost cortorar (cărțurar), d'apoi d-ta să fii coldorar”. Întru aceea Românul se apropie de Țigan, pe care îl trada mirosul și traista. — Ce va fi urmat nu știu.... destul că Țiganul eșind din curte zicea: „Măi, că și pentru o coajă de ceapă mai face vorbă”.

Împărt. de Dem. L. Todoran, inv. (Căpâlna-inf.).

POSTA REDACȚIEI.

V. G. în Moșnița. Se vor publica pe rînd, de oare-ce sîntem grămădiți cu material.

T. S. în Lipova. Știri de felul cum scrii nu putem publica; faceți arătare contra respectivului la judecătoria, dacă aveți probe.

Abonent nr. 8975 (Iclâzel). Patima Dl. Is. Chr. se află la noi, prețul 1 fl. 10 cr., asemenea și Poesiile lui Murășan, cu 1 fl. 75 cr. Portretul lui M. va urma nu peste mult.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Vinuri de pe colinele Ardealului

Cele mai nobile

(curate)

din vestitele pivnite ale lui

IOSIF B. TEUTSCH

in Sighișoara,

se pot căpăta în Sibiu la JOHANN BILLES.

[1064] 7-20

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dumineca Orbului, gl. 5, sft. 8.	răs. ap.	
Dum.	10 S. Ap. Simon	22 Iulia	4 22 7 38
Luni	11 S. Muc. Mochie	23 Desideriu	4 21 7 39
Marți	12 P. Epifanie	24 Susana	4 20 7 40
Merc.	13 S. Mța Glicheria	25 Urban	4 19 7 41
Joi	14 (+) Înălț. Domnului	26 Filip N.	4 18 7 42
Vineri	15 S. Păr. Pachomie	27 Lucian	4 17 7 43
Sâmb.	16 Cuv. Teod. sfințit	28 Wilhelm	4 16 7 44

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 11 Maiu: Păpăuț, Retișdorf.

Marți, 12 Maiu: Huedin, Luna.

Duminecă, 10 până Mercuri, 13 Maiu: Cal (Káál).

Marți, 12 și Mercuri, 13 Maiu: Hadad.

Mercuri, 13 Maiu: Mănărade, Ozun.

Joi, 14 Maiu: Olpret, Orlat, Sâmbăta-inferioară, Hunedoara.

Vineri, 15 Maiu: Ighiu, Murăș-Cheța, Mociu, Năsăud.

Hârtie

pentru

scrierea de model la examen

(Propise)

se află de vânzare la

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

100 bucăți 65 cr.

A apărut la

„Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea

Stuparilor

săteni

de

Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului”

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia”,
societate pe acțiuni în Sibiu.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

Lucru durabil, solid și elegant.

Sibiu, strada Măcelarilor nr. 37.

Subscrișul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că în lucrătoria mea de păpucărie efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă și prompt executată.**

Atrag atențiunea on. public, că m'am hotărit — de aci încolo — a cerceta toate tirgurile de țeară din Ardeal, servind cu lucru bun și durabil executat în lucrătoria-mi proprie, ear' nu marfă de prin fabrici, precum fac mulți alții.

Recomandându-mă spriginului binevoitor sum

Sibiu, în Aprilie 1898

cu distincă stimă

Constantin Dragoș,
măiestru pantofar.

[888] 12—12

Marfă gata și materialul cel mai bun.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului

[624] 10—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

e de mare preț

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sunt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefacătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei” este expusă pentru comercianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

„ARIEȘANA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar' darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sunt de a se insinua spre abdicare prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițând starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicare. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoală cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 8—60

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, vicepreședinte.

La concurență!

Cea dintâiu magazie de mașini de cusut
a lui

Aureliu Simonetti
în Seliște.

Cele mai bune fabricate, prețurile cât se
poate mai moderate, se primește ori ce fel
de **reparaturi, serviciu prompt.**

Cu stimă

[1025] 5-5

Aureliu Simonetti.

Mașini se dau și în rate.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vile, de lăp-
tării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri
de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibielului“.
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr.
recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

O sută

de mii de familii

beau cu

preferință zilnic

Trivat de tărășcan

Kathreiner cafeau de maltă Kneipp

Libera de substanțele stricăcioase sănătății ale cafelei
de boane, Kathreiner cafeau de maltă Kneipp are totuși
aroma și plăcutul gust al aceleia. Provocătoare de apetit,
usor mistuibilă, Kathreiner cafeau de maltă Kneipp s'a dovedit
de la de ani ca deopotrivă pentru adulți ca și pentru copii.
Excelent ados la cafeau de boane, precum și cel mai reco-
mandabil înlocuitor al aceleia. Din punct de vedere al sănă-
tății și al economiei veritabilul „Kathreiner“ n'ar trebui să lip-
sească din nici o casă sau familie.

A se păzi de imitațiunile mai puțin valoroase.

[61] 9-12

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. pu-
blicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse
numai din material bun și tare. De aceea rog cu
deosebire on. public, care caută casse, să binevoască
a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și
măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-
afară se nu confundă cu alte casse ce obvin în co-
merciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după
măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-
terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

— Instalare de lumină Atycelen. —

Gustav Moess,

[480] 18—

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăci-mare Nr. 8.